

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

За інформаційної підтримки
*Філії акціонерного товариства
"Національна суспільна телерадіокомпанія України"
"Одеська регіональна дирекція"*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ДІАЛОГУ: СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

**III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
23-25 травня 2024 року**

Одеса • Олді+ • 2024

УДК 316.77(062.552)
M58

M58 **Міжкультурна** комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (23-25 травня 2024 року). – Одеса : Олді+, 2024. – 180 с.
ISBN 978-966-289-892-7

УДК 316.77(062.552)

управління навчанням ALT-2019. – С. – 163 -166. Одеса,. Тези доповіді. Південноукраїнський національний педагогічний університет, Одеса

2. Копейкіна Т.Г. Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях із загальнотехнічних дисциплін./ Копейкіна Т.Г., Черниш О.Д., Могилянець Т.М., Пучков Б.В. // Міжнародна науково-практична конференція «Спільні дії військових формувань і правоохоронних органів: проблеми та перспективи». Тези доповіді . Одеса, Військова академія, 10-11 вересня 2020 р.

3. Дойков Д.М. Розвиток міжкультурної комунікації студентів-іноземців на лабораторних та практичних заняттях з фізики та математики./
4. Войтік Т.Г., Пучков Б.В., Копейкіна Т.Г.// II Міжнародна науково-практична конференція «Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку». Тези доповіді . Частина II. – С. 212-216. Одеса, 25 -26 листопада 2022 р.

ЕТИКЕТНІ ФОРМУЛИ УКРАЇНЦІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ РІДНОЇ МОВИ

Ольга Бурко

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки та психології

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5843-4686>

Світлана Барабаш

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри мовної підготовки

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9405-0839>

***Анотація.** Мовленнєва ситуація в Україні потребує осмислення й оновлення понять «культури мовлення», формування етики спілкування, поваги між комунікантами. Важливим у формуванні морально здорової нації є потреба застосування етикетних формул української мови, осмислення їх ролі, смислового навантаження ще на початках свідомого її засвоєння.*

***Ключові слова:** слова ввічливості, українська мова, репродуктивний метод, дидактична гра «Заверши думку», сторітелінг.*

Постановка проблеми. Сучасна мовленнєва ситуація в Україні потребує осмислення й оновлення понять «культури мовлення», формування етики спілкування, поваги між комунікантами. Важливим у формуванні морально здорової нації є потреба застосування етикетних формул української мови, осмислення їх ролі, смислового навантаження ще на початках свідомого її засвоєння. Актуальним вважаємо розглянути особливості вивчення етикетних форм ввічливості, які свідомо засвоюються на заняттях з української мови.

Мета і завдання. Ставимо на меті висвітлити особливості вивчення етикетних формул на заняттях з української мови на основі не лише репродуктивного методу, але й дидактичних ігор, сторітелінгу.

Виклад основного матеріалу. Методична наука має певні здобутки в опрацюванні завдання формування етикетних мовленнєвих норм на уроках української мови. Доцільним є поєднання методу спостереження, зокрема прийом виразного читання авторської казки «Сини феї Ввічливості», вірша «У нашій мові є слова чарівні» Н. Красоткіної, з дидактичними іграми «Заверши думку...», «Допоможи Маринці бути ввічливою», «Додай чарівне слово» [2, с. 43–44].

Розширити ці напрацювання можна завдяки використанню сьогочасної «Абетки духовності» А. Мовчун. На практичних заняттях з української мови у ПВНЗ «Український гуманітарний інститут» актуалізуємо біблійні вислови, розтлумачені авторкою видання. Приміром, «Дякувати Богові! –

такими словами висловлюють почуття вдячності за добрий вчинок. Слава Богу! – висловлюється почуття вдячності, полегшення від того, що очікуване лихо проминуло когось» [3, с. 62].

На практичних заняттях з дитячої літератури доцільно застосувати метод сторітелінгу (storytelling) – це мистецтво розповідати історії з метою навчання, керування шляхом донесення змісту повідомлення за допомогою спеціальної методики [6], напрацьований у вітчизняній методиці навчання української мови та літератури О. Ішутіною, А. Завадою, С. Паламар тощо, оскільки він «...входить до теоретичного підґрунтя формування комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти» [1, с. 59]. Наприклад, А. Мовчун виокремила низку тез з оповідання В. Сухомлинського «Ти член родини. Не дозволяй собі»: «Сідати до столу, не запросивши старшого. Допускати, щоб мати давала тобі те, чого вона не бере собі» тощо. Учні почергово розповідають свої історії відповідно до обраної тези, складають одні одним питання. Наприкінці доцільно міркувати над проблемою, сформульованою авторкою «Абетки духовності»: «Які вимоги Ви порушували. Чому?» Укладений А. Мовчун «Словничок юних розумників», в якому витлумачено вжиті в запропонованих текстах вислови, допомагають глибше вникнути в сутність етичних норм життя.

На основі принципів науковості та доступності Л. Гайова та К. Пономарьова, авторки підручників «Українська мова та читання» для учнів 2 класу НУШ, сформували «Тлумачок» для учнів, де подали статтю до терміна: «Ввічливий – утворилося від вислову «дивитись у вічі», що означає бути відвертим, чесним, не мати прихованих злих намірів [4, с. 50]. В аналогічному підручнику Л. Тимченко і В. Цєпова додали й етимологію терміна: «Ввічливий походить із старослов'янської мови, де означає «дивитись у вічі» (очі) співрозмовнику. Спілкуючись, люди дивляться у вічі одне одному. Відвертає очі лише той, хто говорить неправду або намагається щось приховати» [5, с. 33]. Отже, робота із різними видами словниками (тлумачний, етимологічний) є актуальним методичним прийомом.

Г. Гавалешко, студентка ПВНЗ «Український гуманітарний інститут», напрацювала сценарій виховного заходу «Ввічливість і взаємоповага» для учнів 2 класу й апробувала його під час проходження педагогічної практики у Чернівецькому ліцеї ПО «Соломон». Ключовим був метод дидактичної гри «Будь ласка», що передбачав використання прийому «Ребус». Напрацьований методичний арсенал сприяв формуванню в дітей культури спілкування, уваги та взаємоповаги, ігровий елемент розвивав уважність, швидкість реакції та вміння відповідати ввічливо.

Висновки. Таким чином, поєднання навчальних та виховних занять сприяє формуванню культури мовленнєвої поведінки українців, осмисленому сприйняттю усталених мовленнєвих поведінкових норм. Вивчення та дотримання норм етикету пов'язане із загальною культурою людини, її самоусвідомленням, самоповагою, збереженням національної історії власного народу та сприяння подальшого її розвитку.

Література:

1. Ішутіна О., Завада А. Технологія розвитку комунікативної компетентності засобами сторітелінгу на уроках української мови в 4 класі // Професіоналізм педагога : теоретичні й методичні аспекти. 2023. № 19. С. 59.
2. Ланова В., Тодосійчук С. Слова вітання та прощання // Початкова школа. 2020. № 10. С. 42–43.
3. Мовчун А. Абетка духовності. Київ : АВДІ, 2023. 312 с.
4. Пономарьова К., Гайова Л. Українська мова та читання: підруч. для 2 класу закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 1. Київ : Оріон, 2019. С. 49–50.
5. Тимченко Л., Цепова В., Українська мова та читання: підруч. для 2 класу закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 1. Харків : Ранок, 2019. С. 33–40.

6. Черноштанова М. Г. Презентація на тему «Сторітелінг як метод навчання» // <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-storiteling-yak-metod-navchannya-5-9-klasi-na-prikladi-urokiv-z-osnov-zdorov-ya-390745.html>

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ДІАЛОГУ: СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

**Збірник матеріалів
III Міжнародної науково-практичної конференції**

23-25 травня 2024 року

Підписано до друку 20.05.2024 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 10,46. Наклад 30. Замовлення № 0524-75.
Віддруковано з готового оригінал-макету у друкарні ТакиБук.

Видавництво: Олді+
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.

Тел.: +38 (098) 559-45-45,
+38 (095) 559-45-45, +38 (093) 559-45-45
Для листування: 65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
E-mail: office@oldiplus.ua

